

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/134/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5812205861
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5812205861.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Romana Tichého a Mgr. Miroslava Šeptáka, v spore žalobcu: Mgr. Imrich Šimulák, správca konkurznej podstaty úpadcu D. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX/XX, Q., podnikajúci pod obchodným názvom Jozef Štrbáň - AVANT PLUS, s miestom podnikania Hattalova 34/40, Trstená, IČO: 33 789 769, právne zastúpený JUDr. Jozefom Polákom, advokátom, so sídlom I. J. XXXX/XX, C. P., proti žalovaným: 1/ Ing. G. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX/XX, Q., 2/ OVP ORAVA, s. r. o., so sídlom Oravická 617/20, Trstená, IČO: 31 608 957, žalovaní 1/, 2/ právne zastúpení JUDr. Petrom Vevurkom, advokátom, so sídlom E. XXX/XX, F., o určenie neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 8C/125/2012-122 zo dňa 9. januára 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a v e c m u **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. konanie v časti o určenie, že pohľadávka žalovaného 2/ voči žalovanej 1/ vo výške 132 775,67 eur s príslušenstvom z titulu zmluvy o finančnej výpomoci z roku 2006 uvedená v notárskej zápisnici č. N 65/2012, NZ 1945/2012, NCR1s/19456/2012, písanej na Notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej neexistuje, zastavil. II. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. III. Návrh na prerušenie konania zamietol. IV. Žalovaným 1/ a 2/ proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodnutie súdu sa opiera o ustanovenia § 137 písm. c) CSP, § 37, § 39 Občianskeho zákonníka, § 164 CSP.

3. Po čiastočnom späzvatí žaloby ostalo predmetom konania určenie neplatnosti uznania záväzku a súhlasu žalovanej 1/ s exekúciou písaných vo forme notárskej zápisnice č. N 65/2012, NZ 19045/2012, NCR1s 19456/2012 na Notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej.

Vzhľadom na okolnosť, že takto formulovaný žalobný návrh je žalobou podľa § 137 písm. c) CSP súd sa na prvom mieste zaoberal otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Neplatnosť je právna kategória vzťahujúca sa výlučne k právnym úkonom. Podľa názoru súdu súhlas s exekúciou právnym úkonom nie je a z tohto dôvodu nemožno vo vzťahu k nemu hovoriť o jeho platnosti, či neplatnosti a teda žalobe na určenie jeho neplatnosti vyhovieť nemožno. Svoj názor súd opiera o závery Najvyššieho súdu SR vyslovené v rozsudku sp. zn. 3Cdo 63/2009 zo dňa 25.11.2010, podľa ktorého „dohoda oprávnenej a povinnej osoby obsiahnutá v notárskej zápisnici, ktorá vyjadruje súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou notárskej zápisnice nemá hmotnoprávnu povahu, ale ide o jednu z náležitostí, ktorú musí notárska zápisnica obsahovať podľa ust. § 46 a nasl. Notárskeho poriadku, aby bola exekučným titulom. Táto dohoda sama o sebe teda nemá za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností účastníkov právneho vzťahu“. Obdobne sa vyslovil aj v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 123/2008 zo dňa 29.09.2009, podľa ktorého „samotný súhlas“, resp. vyhlásenie o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, nie je právnym úkonom povinnej osoby, t.j. takým prejavom vôle, s

ktorým by právne predpisy spájali vznik, zmenu a zánik práv a povinností. Určenie neplatnosti takéhoto vyhlásenia preto už len z tohto dôvodu neprichádza do úvahy“.

Z týchto dôvodov súd žalobu v časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti súhlasu žalovanej 1/ ako dlžníka s exekúciou spísaného vo forme notárskej zápisnice č. N 65/2012, NZ 19045/2012, NCR1s 19456/2012 na Notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej zamietol.

Vo vzťahu k naliehavému právnomu záujmu na určení neplatnosti uznania záväzku (dlhu) vykonaného žalovanou 1/ voči žalovanému 2/ súd rovnako žalobu pre nedostatok naliehavého právnomu záujmu zamietol. Existencia naliehavého právneho záujmu je zákonnou podmienkou na podanie určovacej žaloby, splnenie ktorej súd musí vždy skúmať. Podanie určovacej žaloby je namieste len v tom prípade, ak by sa bez určenia súdu právne postavenie žalobcu stalo neistým, alebo by bolo ohrozené. U žalobcu musí ísť o právny vzťah (právo) už existujúci, alebo o takú jeho procesnú prípadne hmotno-právnu situáciu, v ktorej by za daného právneho vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne by pre svoje neisté postavenie mohol byť vystavený určitej konkrétnej ujme. Určovacia žaloba nemá opodstatnenie vtedy, ak by vyriešenie určitej otázky neznamenal úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo, ak by požadované určenie malo povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo.

V danom prípade podanie určovacej žaloby nesporne súvisí s otázkou, či dlh zo Zmluvy o finančnej výpomoci existoval a patril do BSM žalobcu a žalovanej 1/, keďže jeho uspokojením sa má postihnúť majetok patriaci do BSM a nadväzne na to, či uznanie je platným jednostranným právnym úkonom. O vyporiadaní BSM žalobcu a žalovanej 1/ a teda aj o tom, čo patrí do masy BSM, súd rozhodoval v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 8C/196/2010-887 dňa 27.07.2018 (dosiaľ neprávoplatným, napadnutý opravným prostriedkom - odvolaním), ktorý ako predbežnú otázku posudzoval aj (ne) existenciu dlhu a poskytnutie finančných prostriedkov v súvislosti s kúpou pozemkov (nezaradených) do masy BSM aj v súvislosti so Zmluvou o finančnej výpomoci. Vyriešenie tejto spornosti daného právneho vzťahu - existenciu dlhu a tým aj (ne) platnosť Zmluvy o finančnej výpomoci a uznania dlhu zo strany žalovanej 1/ možno dosiahnuť len v konaní o vyporiadaní BSM. Otázkou platnosti prípadne neplatnosti predmetnej Zmluvy o finančnej výpomoci, ako aj otázku, či vôbec k pôžičke došlo a teda či existoval dlh, ktorý bolo možné uznať, považuje súd za prejudiciálnu otázku, ktorú je oprávnený riešiť súd rozhodujúci o vyporiadaní BSM (a tento spornú okolnosť hoc zatiaľ neprávoplatne, riešil). Vyslovením (absolútnej) neplatnosti - uznania dlhu (záväzku) v tomto konaní by sa na právnom postavení žalobcu nič nezmenilo. Zmluva o finančnej výpomoci by zostala naďalej v platnosti a ako taká by bola posudzovaná v súvislosti s masou BSM. A skutočne aj bola posudzovaná, keďže súd sa v rozsudku vyslovil, „že žalovaná 1/ tvrdila a aj preukázala výsluchmi svedkov a predložením svojho výpisu z účtu, že na vyplatenie pozemkov si zobrala pôžičku od OVP ORAVA, s.r.o. vo výške 4 000 000,-Sk. Súd konštatoval v rozsudku sp. zn. 8C/196/2010 aj to, že pozemky žalovaná 1/ získala na základe pôžičky s OVP ORAVA s.r.o. vo výške 4.000.000,- Sk, pričom zmluvu o pôžičke uzatvorila s touto spoločnosťou výlučne ona a je evidovaná ako výlučná vlastníčka v katastri nehnuteľností a v kúpnych a zámenných zmluvách vystupuje ako nadobúdatelka a nie jej bývalý manžel, pričom tento nevyvrátil hodnoverné tvrdenie zapísané v katastri nehnuteľností a neuniesol dôkazné bremeno, že sa mal stať spoluvlastníkom nehnuteľností aj žalobca, pretože nič nebránilo, aby bol v kúpnych a zámenných zmluvách označený ako nadobúdatel aj on o to zvlášť, ak on osobne zabezpečoval podpisy zmlúv s prevodcami pozemkov“.

Preto súd dospel k záveru, že žalobca na žiadanom určení nemá naliehavý právny záujem. Určovací návrh nie je spravidla opodstatnený vtedy, ak ním požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo, teda najmä vtedy, ak vyriešenie predbežnej otázky ešte neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva. Ak napríklad právna otázka platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu má povahu predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo povinnosti, t.j. (ne) platnosť uznaniu dlhu má povahu predbežnej otázky vo vzťahu k existencii povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť dlh žalovanému 2/, nie je spravidla daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky, a to najmä vtedy, keď takáto predbežná otázka nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah sporného právneho vzťahu alebo práva, čo je prípad súdnej veci. Preto na žiadanom určení žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem a súd musel jeho žalobu zamietnuť.

Pokiaľ ide o námietku premlčania touto sa súd bližšie nezaoberal vzhľadom na vyslovenú procesnú neprípustnosť určovacej žaloby z pohľadu naliehavého právneho záujmu. Preto súd ani nevykonal dokazovanie podľa návrhu strany žalobcu - výsluch notárky JUDr. Boženy Lonekovej a oboznámenie sa s obsahom notárskeho spisu, keďže tieto dôkazy považoval za neúčelné, naviac smerujúce k dokazovaniu v merite veci na podklade procesne neprípustnej žaloby.

Vzhľadom na to, že súd nezistil, že by žalobca mal na žiadanom určení naliehavý právny záujem, nebol dôvod na to, aby vyhovel návrhu na (fakultatívne) prerušenie konania podľa § 164 CSP. Súd vychádzal z toho, že neexistuje žiadne iné konanie, v ktorom by sa riešila tak podstatná otázka, ktorá by mala mať význam pre rozhodnutie v súdnej veci. Podľa názoru súdu takým konaním nie je ani konanie o vyporiadanie zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej 1/, kde sa otázky, ktoré sú predmetom tohto konania, posudzujú ako otázky predbežné (prejudiciálne) a možno ich s konečnou platnosťou vyriešiť v konaní o vyporiadanie BSM.

Na základe späzovania žaloby zo strany žalobcu v časti určenia, že pohľadávka žalovaného 2/ voči žalovanej 1/ vo výške 132 775,67 eur s príslušenstvom z titulu Zmluvy o finančnej výpomoci z roku 2006 uvedená v notárskej zápisnici č. N 65/2012, NZ 1945/2012, NCR1s/19456/2012, spisanej na Notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej neexistuje, podľa § 145 ods. 2 v spojení s § 146 ods. 1 CSP súd konanie za súhlasu žalovaných v tejto časti zastavil.

O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %.

4. V zákonnej lehote podal odvolanie voči výrokom II., III. a IV. žalobca. Má za to, že sú dané odvolacie dôvody vyplývajúce z ustanovení § 365 ods. 1 písm. a), b), c), d), e), f), h) CSP. Nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie. Pozornosti súdu prvej inštancie zrejme ušlo, že k uskutočneniu napadnutých právnych úkonov žalovanej 1/ v prospech žalovaného 2/ došlo v roku 2012, t. j. až po začatí konania o vysporiadanie BSM úpadcu a žalovanej 1/, ktoré sa vedie na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 8C/196/2010 a začalo sa v roku 2010. V čase začatia konania o vysporiadanie BSM teda žalobca nemohol nijakým spôsobom reagovať a argumentovať proti pohľadávke vyplývajúcej z notárskej zápisnice. Podaním žaloby sa žalobca kvalifikovaným spôsobom a včas dovolal neplatnosti špecifikovaných právnych úkonov. Podanie žaloby bolo v tejto právnej veci zo strany žalobcu jediným vhodným, účinným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobcu, ktorým mohlo byť dosiahnuté odstránenie spornosti práva. Rozhodnutie súdu o určení absolútnej neplatnosti právneho úkonu - uznania dlhu a súhlasu s vykonateľnosťou notárskej zápisnice z dôvodu, že dlh v čase uznania žalovanou 1/ voči žalovanému 2/ neexistoval, a teda zmluva o finančnej výpomoci uzavretá dňa 24.01.2006 je neplatným právny úkonom, by pritom vytvorilo pevný základ pre rozhodnutie súdu v konaní o vysporiadanie BSM žalobcu a žalovanej a odstránilo by tým právnu neistotu na strane žalobcu. Žalobca zastáva názor, že ak je právny úkon v notárskej zápisnici nulitný, je tým nulitná aj notárska zápisnica, resp. jej časť. Súd prvej inštancie otázku danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení preto nevyriešil správne. Skutočnosť, že konanie o vyporiadání BSM začalo skôr, ako vôbec došlo k uskutočneniu napádaných právnych úkonov, nemôže spôsobiť zánik naliehavého právneho záujmu daného v čase podania určovacej žaloby. Nie bez významu je v tejto súvislosti aj tá skutočnosť, že žalovaná 1/ účelovo zahrnula pohľadávku z titulu notárskej zápisnice č. N 65/2012, Nz 1945/2012, NCR1s/19456/2012 spisanej na notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej do pasív v rámci konania o vysporiadanie BSM až v čase, kedy by žalobca nemohol účinne namietat jej neplatnosť. Žalobu o určení neplatnosti právneho úkonu možno považovať za dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka. Z ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka vyplýva, že ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovenia § 49a Občianskeho zákonníka, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ho spôsobil sám. Neplatnosť právneho úkonu podľa § 40a OZ nastáva dôvodným dovolaním sa tejto neplatnosti. Poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 31.08.2010 sp. zn. 5Cdo 211/2009. Ďalej poukazuje na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka. V zmysle uvedeného právny úkon musí byť dovolený, uznanie neexistujúceho dlhu nepožíva právnu ochranu. Z tohto dôvodu je právny úkon absolútne neplatný a nie je spôsobilý spôsobiť ďalšie právne následky. Občiansky zákonník a ani iný zákon neuvádzajú nič o tom, akým spôsobom sa v dobe medzi zánikom a vysporiadaním spoločného majetku manželov riadia právne vzťahy medzi bývalými manželmi týkajúce sa majetku a záväzkov, ktoré tvorili ich predmet, preto sa uplatní smernica obsiahnutá v § 853 Občianskeho zákonníka, ktorá prikazuje použitie tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom im najbližšie, t. j. predpisov o spoločnom majetku manželov. Je zrejme, že žalovaná 1/ od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva vykonávala právne úkony, ktorými sledovala cieľ znížiť masu BSM v neprospech žalobcu ako svojho bývalého manžela. Súd prvej inštancie vydaním napadnutého rozsudku takýmto nezákonnému konaniu priznal právnu relevanciu. Hoci súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku na niekoľkých miestach konštatuje, že konanie vo veci vyporiadania BSM účastníkov nie je doposiaľ právoplatne skončené, v bode 22 napadnutého rozsudku v celom rozsahu prebral nesprávnu

právnou argumentáciu uvedenú v rozsudku OS Námestovo sp. zn. 8C/196/2010-887 zo dňa 27.07.2018. Proti tomuto rozsudku bolo podané odvolanie, vady uvedeného rozsudku sú tak závažného charakteru, že akýkoľvek poukaz na závery v ňom uvedené nemôže obstať. Žalobca zastáva názor, že mu súd prvej inštancie v tomto konaní tým, že sa meritórne nezaoberal platnosťou napadnutých právnych úkonov a žalobu zamietol z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu, odňal možnosť konať pred súdom. V tejto súvislosti poukazuje na čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR. Právny záver súdu prvého stupňa uvedený v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Jeho aplikácia práva bola plná rozporov a v podstate viedla k vylúčeniu možnosti žalobcu domáhať sa ochrany svojich práv ako spoluvlastníka, pričom v prípade potvrdenia nezákonného názoru súdu prvého stupňa by došlo k obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnostiam, na ktorých nadobudnutí sa osobne finančne podieľal. Napadnutým rozsudkom bol porušený aj princíp spravodlivosti zakotvený v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Žalobca poukazuje na to, že v konaní na súde prvej inštancie išlo nielen o vecnú nesprávnosť, ale aj o nedostatky v skutkových zisteniach, pretože v tomto konaní nebol riadne zistený skutkový stav. Súd prvej inštancie mal pristúpiť k posúdeniu vecnej, argumentačnej, ale hlavne priestorovej udržateľnosti tvrdení žalovanej z pohľadu, či napĺňa záruky, ktoré garantujú, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárnym. Súd prvého stupňa vydal rozsudok, ktorý nie je z hľadiska procesného, ani z hľadiska hmotnoprávneho, udržateľný. Žiada, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výrokoch II., III. a IV. v celom rozsahu zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/, 2/ vo vyjadrení k odvolaniu udávajú, že rozsudok súdu prvej inštancie považujú za vecne správny, vychádzajúci z riadne zisteného skutkového stavu a správneho právneho posúdenia vecí. Odvolanie nepovažujú za dôvodné. Námietka rozhodovania vylúčeného sudcu je nedôvodná. Zákonný sudca z rozhodovania nebol vylúčený. Predovšetkým poukazujú na skutočnosť, že súd pri rozhodovaní o určovacej žalobe si musí ustáliť, či na rozhodnutí, ako sa žalobca domáha, je daný naliehavý právny záujem. Ak súd dospeje k záveru, že u žalobcu nie je daný naliehavý právny záujem na rozhodnutí, potom bez ďalšieho vykonávania dokazovania žalobu zamietne. Žalovaní od počiatku namietajú neexistenciu naliehavého právneho záujmu na rozhodnutí, aké žalobca požaduje. Poukazujú na dlhodobú prax a judikatúru súdov, z ktorých nesporne vyplýva, že k uzavretiu zmluvy o pôžičke len s jedným z manželov sa nevyžaduje súhlas druhého manžela. To isté sa týka aj uznania dlhu alebo prevzatia ručiteľského záväzku, ak je zmluvnou stranou len jeden manžel. Odkazujú na právne stanovisko NS SR sp. zn. 4Cdo 234/2010, ktorý sa detailne vysporiadal práve s obdobnou problematikou. Podľa súdnej praxe sa za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí nepovažuje napríklad zmluva o pôžičke uzavretá len jedným z manželov alebo zmluva o vypožičke uzavretá len jedným z manželov. Pri nezmenenej právnej úprave predmetu BSM sú tieto závery súdnej praxe stále použiteľné. Rovnaký záver platí aj pre zmluvu o pristúpení dlhu uzavretú len jedným z manželov. I keď u uvedených právnych úkonov ide o rozdielne právne inštitúty, z hľadiska ustanovenia § 145 OZ je pre ne charakteristické to, že sa priamo netýkajú predmetu bezpodielového spoluvlastníctva, teda spoločných vecí, preto je aplikácia tohto ustanovenia v súvislosti s nimi vylúčená. Ak zmluva o pristúpení dlhu uzavretá len jedným z manželov sa bezprostredne nedotýka predmetu BSM, potom ani nie je úkonom týkajúcim sa spoločných vecí. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam potom u žalobcu nie je daný naliehavý právny záujem na tom, aby súd vyslovil uznanie dlhu žalovanej 1/ za neplatný právny úkon, i keď v danom prípade podľa názoru žalovaných sa nejedná o právny úkon, ale o jednostranné vyhlásenie žalovanej pred notárom do notárskej zápisnice a k takémuto kroku nepotrebuje súhlas druhého manžela a z uzatvorenej pôžičky uzavretej len jedným z manželov je zaviazaný len ten manžel, ktorý túto pôžičku uzatvoril. Uznanie dlhu, ktoré urobí len jeden z manželov, nezaväzuje druhého manžela, nie je právnym úkonom podľa § 34 a nasl. OZ, a teda sa nemožno domáhať jeho neplatnosti. Zmluva o pôžičke, ktorú zobral len jeden z manželov bez súhlasu druhého manžela, má povahu len predbežnej otázky, ktorá sa má riešiť v prebiehajúcom konaní o vyporiadaní BSM, preto nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na tejto žalobe. Vyhlásenie žalovanou 1/ bolo urobené v čase, keď už manželstvo s úpadcom bolo rozvedené. Navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť.

6. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok na základe odvolania žalobcu v rozsahu a z dôvodov daných ustanoveniami § 379, § 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých výrokoch II., III., IV. zrušil v zmysle ust. 389 ods. 1 písm. b), c) CSP a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Odvolaním nenapadnutého výroku I. o čiastočnom zastavení konania, sa rozhodnutie odvolacieho súdu nedotýka.

8. Odvolací súd považuje odvolanie žalobcu za dôvodné.

9. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

10. Právo strany konania na spravodlivý súdny proces, ktoré mu garantuje čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zahŕňa okrem iných čiastkových práv nepochybne aj právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Strana sporu má právo, aby súd rozhodnutie dostatočne a presvedčivo odôvodnil a zaoberal sa so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/98/2017 z 31. januára 2019).

11. V zmysle uvedenej judikatúry dospel odvolací súd k záveru, že námietka žalobcu, pokiaľ ide o porušenie práva na spravodlivý proces nedostatočným odôvodnením rozhodnutia, je dôvodná. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozhodnutia nevyporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcu.

12. Zároveň sa nemožno stotožniť s právnym posúdením uskutočneným súdom prvej inštancie.

13. Predmetná žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je žalobou o určenie právnej skutočnosti. V čase podania tejto žaloby za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku išlo nepochybne o žalobu v zmysle ust. § 80 písm. c) OSP, ktorej procesnou podmienkou prípustnosti bolo preukázanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Počnúc od 01.07.2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, kde v zmysle jeho procesných ustanovení - § 370 ods. 2, vychádza tento procesný predpis z tzv. okamžitej aplikability, t. j. použije sa na konania začaté aj pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona s tým, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

14. V zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku predstavuje žaloba o určenie neplatného právneho úkonu, teda o určenie právnej skutočnosti žalobu v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP, ktorá je prípustným prostriedkom právnej ochrany v prípade, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

15. Pokiaľ žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu bola prípustným prostriedkom procesnej ochrany v čase jej podania, teda ešte za účinnosti OSP, t. j. za predpokladu, že je daný naliehavý právny záujem, z hľadiska zachovania účinkov procesných úkonov v zmysle ust. § 470 ods. 2 CSP a z hľadiska legitímnych očakávaní je potrebné pripustiť takúto žalobu aj po nadobudnutí účinnosti CSP. Za tohto predpokladu by prichádzalo do úvahy skúmanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

16. Súd prvej inštancie, posudzujúc naliehavý právny záujem na požadovanom určení, sa však nevyporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcu, prečo podaná žaloba predstavuje účinný prostriedok právnej ochrany.

17. Žalobca v priebehu konania tvrdil, že podanou žalobou sa (okrem toho, že tvrdí, že napadnutý právny úkon je absolútne neplatným právnym úkonom) dovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu s poukazom na ust. § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 40a Občianskeho zákonníka, tvrdiac, že uznanie záväzku do notárskej zápisnice, ktoré uskutočnila žalovaná 1/ bez jeho súhlasu a následná

vykonateľnosť tohto exekučného titulu, na základe ktorého sa v súčasnosti vedie exekučné konanie, môže postihnúť veci patriace do BSM.

18. Práve táto argumentácia žalobcu je pre posúdenie naliehavého právneho záujmu zásadná a súd prvej inštancie sa s ňou dostatočne nevyporiadal.

19. Nepochybne platí, ako uviedol súd prvej inštancie, podanie žaloby súvisí s otázkou, či dlh zo zmluvy o finančnej výpomoci existoval a patril do BSM žalobcu a žalovanej 1/. O tejto otázke sa bude rozhodovať vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanou 1/ v konaní o vypořádanie BSM, ktoré sa v súčasnosti vedie pred Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 8C/196/2010 a vec je v štádiu odvolacieho konania.

20. Hoci zmluva o finančnej výpomoci, ktorá mala byť uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ (žalobca jej platné uzatvorenie popiera), bola práve tým záväzkom, ktorý žalovaná 1/ uznala do notárskej zápisnice a ktorej neplatnosti uznania sa domáha žalobca, nemožno stotožňovať prípadnú platnosť alebo neplatnosť zmluvy o finančnej výpomoci s platnosťou alebo neplatnosťou uznania záväzku do notárskej zápisnice žalovanou v 2/ rade. Aj pre prípad, že by zmluva o finančnej výpomoci bola platným záväzkom, nemusí uznanie záväzku do notárskej zápisnice predstavovať platný právny úkon.

21. Otázka naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení musí byť posudzovaná materiálne. Žalobca sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu - uznania dlhu a súhlasu dlžníka s exekúciou, ktoré urobila žalovaná 1/ do notárskej zápisnice č. N65/2012, Nz 19045/2012, NCR1s19456/2012 spísanej na Notárskom úrade JUDr. Boženy Lonekovej. Ako uviedol v žalobe, na podklade tejto notárskej zápisnice sa vedie exekučné konanie vo veci oprávneného - žalovaného 2/ proti povinnej - žalovanej 1/ (ako dôkaz navrhol spis Okresného súdu Námestovo sp. zn. 8Er/216/2012). Aký je v súčasnosti stav exekučného konania, z rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva.

22. Táto skutočnosť - vedenie exekučného konania na podklade notárskej zápisnice je pre posúdenie naliehavého právneho záujmu rozhodujúca. Žalobca totiž tvrdí, že touto exekúciou môžu byť postihnuté veci patriace do BSM, hoci sa na uvedenom právnom úkone nezúčastnil.

23. Povinnosť plnenia na základe notárskej zápisnice možno charakterizovať ako plnenie, ktoré má svoj základ v procesnom práve, teda bez vzťahu na hmotnoprávny titul. Notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti má povahu verejnej listiny a ako každá verejná listina, aj notárska zápisnica osvedčuje pravdivosť údajov v nej uvedených až do doby, pokiaľ nie je preukázaný opak. Aj pri posudzovaní notárskej zápisnice sa preto uplatňuje tzv. prezumpcia správnosti. Notárska zápisnica je spôsobilým exekučným titulom vtedy, ak mimo formálnych podmienok vykonateľnosti spĺňa podmienky materiálnej vykonateľnosti. V prípade notárskej zápisnice so súhlasom s vykonateľnosťou treba mať na zreteli osobitné znaky tohto exekučného titulu v porovnaní s inými exekučnými titulmi. Takáto zápisnica nie je rozhodnutím (súdu alebo iného orgánu) a nemá ani účinky, ktoré zákon s rozhodnutím spája a nie je vybavená účinkami právoplatnosti ani záväznosti pre účastníkov a pre všetky orgány, ktoré majú rozhodnutia súdu vydané v civilnom konaní. Skutočnosť, že sa osoba povinná zaviazala poskytnúť oprávnenej osobe určité plnenie a dohoda o tom je uvedená v notárskej zápisnici so súhlasom s vykonateľnosťou. To však nevylučuje, aby sa povinná osoba alebo osoba, na ktorú má notárska zápisnica účinky v exekučnom konaní, domáhala určenia, že nie je povinná plniť, resp. že neexistuje dlh, ktorý by mala plniť. Exekučný súd totiž pri posudzovaní vykonateľnosti notárskej zápisnice posudzuje iba to, či sú dané formálne a materiálne predpoklady vykonateľnosti, a to bez zreteľa na hmotnoprávny základ. Prejav povinnej osoby urobený v notárskej zápisnici, ktorý má mať procesné dôsledky, nezbavuje povinnú osobu, resp. osobu dotknutú možnosťou urobiť predmetom súdneho konania samotný hmotnoprávny vzťah. To znamená, že v sporovom konaní je možné domáhať sa samostatným návrhom určenia neplatnosti právneho úkonu, na ktorý bol v notárskej zápisnici odkaz v súvislosti s uznaním dlhu, prípadne aj samotného uznania dlhu. Pokiaľ by prípadne súd takémuto návrhu vyhovel, notárska zápisnica zostáva exekučným titulom. Ak by však v exekučnom konaní došlo k vymoženiu plnenia uvedeného v notárskej zápisnici a následne súd by v inom konaní určil, že hmotnoprávny základ nie je daný, išlo by tu o bezdôvodné obohatenie (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25.11.2010, sp. zn. 3Cdo 63/2009). Uvedené však platí, pokiaľ sa žalobca domáha určenia neplatnosti právneho úkonu - uznania dlhu. Nevzťahuje sa to na súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Ten nie je právnym úkonom povinnej osoby, t. j. takým prejavom vôle, s ktorým by právne predpisy spájali vznik, zmenu

alebo zánik práv a povinností hmotného práva. Určenie neplatnosti takéhoto súhlasu preto neprichádza do úvahy, ako to správne uviedol súd prvej inštancie.

24. Hoci žalobca a žalovaná v 1/ rade už nie sú manželia, pokiaľ nedôjde k vyporiadaniu ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to aj s účinkom na právne úkony v tomto čase urobené, ich vzťahy treba podľa ustálenej judikatúry posudzovať podľa ustanovení upravujúcich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Vzťahy manželov s tretími osobami pre prípad dispozície s majetkom patriacim do BSM upravuje ust. § 145 Občianskeho zákonníka. Na nakladanie s majetkom patriacim do bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú oprávnení obidvaja manželia. V prípade, že ide o bežné veci, môže ktorýkoľvek z manželov konať samostatne. Ak nakladanie s majetkom patriacim do BSM presahuje rámec bežných záležitostí, je potrebný súhlas druhého manžela k takémuto právnomu úkonu. Pri posudzovaní, či ide o bežnú vec, treba vychádzať z okolností konkrétneho prípadu s prihliadnutím na povahu, hodnotu, účel, ktorému vec slúži, ako aj na konkrétne majetkové pomery manželov. Ak manžel vykonal právny úkon presahujúci bežné záležitosti bez súhlasu druhého manžela, je právny úkon v zmysle ust. § 40a Občianskeho zákonníka postihnutý relatívnou neplatnosťou právneho úkonu, ktorého sa musí dotknutá strana dovoliť.

25. Je nesporné, že ustálená súdna prax nepožaduje v prípade uzavretia pôžičky manželom počas trvania manželstva a bezpodielového spoluvlastníctva súhlas druhého manžela, a to ani v prípade, ak nešlo o bežnú vec, nakoľko z takejto zmluvy je zaviazaný len dlžník, teda len ten manžel, ktorý zmluvu uzavrel, a to i s tým následkom, že veriteľ by mohol uspokojenie svojej pohľadávky v zmysle ust. § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka dosiahnuť pri výkone rozhodnutia uspokojenie i z majetku patriaceho do BSM. Z tohto pohľadu možno dať žalovanej 1/ dať za pravdu v tom, že jej zákon umožňuje samej uzatvoriť zmluvu o pôžičke (zmluvu o finančnej výpomoci), z ktorej bude zaviazaná len ona sama. V danej veci však predmetom rozhodovania nie je samotná neplatnosť zmluvy o finančnej výpomoci, ale uznanie dlhu v notárskej zápisnici. Aplikovať ust. § 145 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní o návrhu na určenie neplatnosti uznania dlhu jedným z manželov voči tretej osobe by neprichádzalo do úvahy, ak by sa tento právny úkon odporcu nijako nedotýkal spoločných vecí manželov a v takomto prípade by sa dalo stotožniť s obhajobou žalovaných 1/, 2/, že predmetné uznanie dlhu je právnym úkonom žalovanej 1/ a skutočnosť, že žalobca sa tohto úkonu nezúčastnil, nerobí tento úkon neplatným. Súhlas žalovanej v 1/ rade s vymáhaním dlhu exekúciou jej majetku (teda aj majetku patriaceho do BSM), sa však môže dotýkať vecí spoločne nadobudnutých počas manželstva so žalobcom a v dôsledku tohto spojenia uznania dlhu so súhlasom žalovanej, aby sa notárska zápisnica spísaná o uznaní dlhu stala vykonateľným exekučným titulom podľa ust. § 41 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z., podriaďuje predmetný úkon uvádzanému ustanoveniu § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pri exekúcii, ktorá prebieha na základe notárskej zápisnice, môže exekútor v zmysle ust. § 147 Občianskeho zákonníka postihnúť majetok patriaci do BSM účastníkov bez ohľadu na skutočnosť, že samotný záväzok žalovanej 1/ zo zmluvy o pôžičke je záväzkom, ktorý zaväzuje len žalovanú v 1/ rade (pozri uznesenie Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 509/2011-22 zo dňa 13.12.2011) .

26. Práve v dôsledku skutočnosti, že na základe predmetného uznania dlhu a súhlasu žalovanej 1/ s exekúciou predmetom exekúcie sa môžu stať aj veci patriace do BSM žalovanej 1/ a žalobcu, bolo predmetný právny úkon - uznanie dlhu potrebné považovať za taký, ktorý nebol vykonaný mimo sféru spoločných manželských vecí. Práve pre tento dôsledok, že exekúcia vedená na základe notárskej zápisnice sa môže dotknúť vecí, ktoré patria do BSM účastníkov, predstavuje dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu žalobcom podaním určovacej žaloby účinný prostriedok riešenia jeho situácie, keď nemá inak ako odvrátiť následky exekučného konania, ktoré môže postihnúť aj jeho majetok.

27. Odvolací súd tak dospel k záveru, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu uskutočneného žalovanou v 1/ rade - uznania dlhu do notárskej zápisnice.

28. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

29. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude vecne prejednať podanú žalobu a rozhodnúť, či uznanie dlhu žalovanou do notárskej zápisnice je platným právnym úkonom, vyhodnotiac dôvody namietanej

relatívnej neplatnosti právneho úkonu zo strany žalobcu. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude rozhodnúť aj o trovách prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)